

VÄNDPLATSEN

En mötesplats, en vändpunkt i livet...

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

En utvärdering av Vändplatsen byggd på intervjuer med personal och stödpersoner.

2011-01-12
Viveka Danielsson
Metod- och kvalitetsutvecklare

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Metodval	3
Resultat	4
Boende	4
Sysse/sättning/försörjning	4
Hur ser kontakten med Vändplatsen ut?	4
Missbruket – hur har det förändrats?	4
Kriminalitet	5
Socialt nätverk – Sociala relationer	5
Hur har kostnaderna för vård och behandling påverkats sedan Vändplatsen kommit till.	5
Den nya besöksgruppen som tillkommit 2010.....	5
Sammanfattande analys samt slutord.	6
Bilagor Tabeller	7

Bakgrund

I april 2007 öppnade Vändplatsen beläget i den f.d. busstationen i Edsbyn. Målet var att genom en lågtröskelverksamhet nå gruppen äldre/medelålders människor med grava alkohol och/eller annan drogproblematik. Gruppen skulle vara de som annars inte hade tillgång till så många andra platser i kommunen och som ofta var aktualiserade inom socialtjänst för t.ex. LVM utredningar, avgiftning på institution osv. Verksamheten finansierades från start av projektmedel som söktes via Länsstyrelsen. Den målgrupp Vändplatsen riktade sig till var inte aktuell för Beroendemottagningen då motivation saknades för behandling. Målgruppen skulle nås via kompisrekrytering, muntlig information osv. Snart fanns en kärngrupp på ca 5-7 personer som dagligen kom att besöka platsen. Under åren som gått har gruppen växt och har som mest omfattat ca 25 personer. I denna undersökning redovisas en kartläggning dels av 14 personer som kontinuerligt besöker Vändplatsen samt ytterligare 8 personer som tillkommit under 2010. Gruppen som tillkommit består av tidigare besökare från Träffpunkten (socialpsykiatrins mötesplats som lades ner under 2010) samt nya personer med grava missbruksproblem.

Vändplatsen har som nämnts utvärderats tidigare av socionom Christian Olars och i den utvärderingen framgick vad det betytt och betyder för besökarna att ha en plats som Vändplatsen att gå till. Den kultur som rotat sig på Vändplatsen i form av humant kapital som vänlighet, värme, medmänsklighet och att bli sedd kan inte nog värderas men låter sig inte fångas in i ekonomiska termer eller andra variabler som går att mäta.

Metodval

Utvärdering bygger på samtal/intervjuer med följande personer:

- Socialsekreterare Johannes Malmberg med inriktning mot missbruk som funnits med sedan starten av Vändplatsen.
- Nuvarande chef för Vändplatsen Eva Nordstrand som innan via sin EDA (Edsbyns Diakonala Arbete) verksamhet var samverkanspartner från start.
- Fredrik Sjöberg som via Bilda gör arbetspraktik på Vändplatsen, en av f.d. styrelsemedlemmarna i KRIS.
- Christian Olars som dels jobbat på Vändplatsen dels gjort tidigare utvärderingar då Vändplatsen drevs som projekt.
- Maj-Britt Öst Frivilligarbetare på Vändplatsen som tillsammans med sin man lägger ner ett stort personligt engagemang och arbete på Vändplatsen.

I samtalen har man pratat kring personens vardag och vad som förändrats. Hur det såg ut innan Vändplatsen, samt hur det ser ut idag utifrån en struktur som redovisas nedan. Vad gäller den ekonomiska bilden, vilka kostnader som förvaltningen har för personerna så bygger den redovisningen på journalanteckningar och kompletterande intervju med den aktuella socialsekreteraren. Följande situationer har beskrivits utifrån hur det såg ut före Vändplatsen och hur situationen ser ut idag:

1. Boende
2. Sysselsättning
3. Försörjning
4. Hur ser kontakten med Vändplatsen ut
(När etablerades kontakt och hur har den förändrats)
5. Missbruket – hur har det förändrats?
6. Kriminalitet
7. Socialt nätverk – sociala relationer
8. Vårdkonsumtion redovisat ihop med ekonomi

Resultat

14 personer med grava missbruksproblem har regelbundet besökt Vändplatsen, flera av gruppen sedan 2007 några tillkom 2008. 7 av dessa personer var aktuella för olika slags institutionsvård när de började på Vändplatsen, deras missbruk bedömdes vara LVM mässig (dvs. uppfyllde mandaten för LVM vård). En person i den gruppen har avlidit under perioden.

Vad gäller gruppen som kommit till under 2010 görs ingen bedömning av förändringar utan jag har valt att göra en sammanfattande beskrivning av hur gruppen ser ut se sidan 5. Den nya gruppen består av 9 personer varav en person har avlidit under året. Några i gruppen tillkom i och med att socialpsykiatriens samlingslokal Träffpunkten stängdes under året.

Boende

Boendesituationen ser idag tämligen bra ut för personerna i gruppen.

4 personer saknade eget kontrakt men har fått lägenhet under tiden.

9 personer hade lägenhet med eget kontrakt och har det även idag.

1 person är för närvarande bostadslös.

Sysselsättning/försörjning

Samtliga saknar en sysselsättning i form av arbete eller heltidsstudier.

10 personer har pension

2 personer har försörjningsstöd (av dessa har en av personerna blivit utförsäkrad ur sjukförsäkringssystemet) fler får kompletterande försörjningsstöd.

1 person har nyligen blivit arbetslös

Hur ser kontakten med Vändplatsen ut?

Det finns tydliga besöksmönster att beskriva. Den s.k. kärngruppen som från början stannade länge på Vändplatsen, och tidigt byggde upp en social samvaro med dagliga besök har minskat med sina besök på Vändplatsen idag. Några besöker inte längre Vändplatsen, andra tittar in någon gång ibland eller kanske gör kortare besök ett par gånger i veckan. I kärngruppen återfinns de tre personer som idag är helt drogfria.

Det andra besöksmönstret ser precis tvärtom ut. Den gruppen kom sporadiskt i början men har successivt ökat sin besöksfrekvens till att i nuläget dagligen besöka Vändplatsens sociala samvaro. Samtliga i den gruppen har förbättrat sin situation och minskat sitt missbruk. En grupp har inte förändrat sitt besöksmönster alls utan kommer på kortare besök eller besöker Vändplatsen under perioder för att vara borta och sedan återkomma. Den gruppen har inte nämnvärt förändrat sitt missbruksmönster.

När Vändplatsens sociala roll ersätts av nya relationer eller det egna nätverket (familj barn släkt) ser det ut som att Vändplatsen på ett naturligt sätt har spelat ut sin roll. Relationer tar tid att bygga upp särskilt de som står för trygghet och meningsfullhet i tillvaron.

Missbruket – hur har det förändrats?

Av de 14 personer med tungt missbruk som regelbundet besökt Vändplatsen är idag 3 helt drogfria dvs. 21%. För 5 personer kan man se att missbruksmönstret förändrats till det bättre.

Intervjupersonerna har fått bedöma utifrån följande tre påståenden: minskad konsumtion, längre drogfria perioder eller ingen narkotika förekommer längre. 5 personer uppfyller ett eller fler av dessa kriterier (37 %). 3 personer ser inte ut att ha förändrat sitt missbruk alls (21 %) medan i 2 fall personerna t.o.m. försämrat situationen kring sitt missbruk (14 %) En person i gruppen har avlidit under perioden men skulle vid sin död ha tillhört kategorin ”som förbättrat sin situation”.

Kriminalitet

4 av personerna i gruppen hade ett flertal fängelsevistelser bakom sig eller hade pågående kriminalvård innan de kom till Vändplatsen. Under 2010 var endast en person aktuell för kriminalvård.

Socialt nätverk – Sociala relationer

Hur har det sociala nätverket förändrats under tiden på Vändplatsen?

Intervjupersonerna har gjort sin egen bedömning utifrån kännedom om besökarna på Vändplatsen. Vändplatsens personal (här inbegrips stödpersoner anställda praktikanter) och Vändplatsens besökare delar en social tillvaro under den tid Vändplatsen är öppen. Desto bättre man mår och förändrar sitt missbruk ju fler sociala kontakter kommer på nätverkskartan. 3 personer kan sägas ha utökat eller tagit upp kontakt med familjemedlemmar som egna barn och syskon. 3 personer har bibehållit ett eget nätverk av nära relationer med sin familj och ett par personer har träffat en drogfri partner. Tre personer i gruppen har knutit kontakter och gått in i församlingsgemenskap och där utökat sitt kontaktnät. Att två personer tagit körkort bidrar förmodligen också till att det sociala nätverket förändrats

Hur har kostnaderna för vård och behandling påverkats sedan Vändplatsen kommit till.

Den ekonomiska bilden dvs. kostnader för dessa 14 personer när de aktualiserades för Vändplatsen jämförs med hur situationen ser ut idag (fakta hämtas från journalanteckningar samt samtal med missbrukshandläggare). Resultatet (se tabellen) visar att totala institutionskostnaderna för personerna året innan deras debut på Vändplatsen varit 1 950 000 kr. År 2010 är institutionskostnaderna för 5 av personerna 0 kronor. 1 person har en försämrad situation och institutionskostnaderna för denne blir 2010 ca 190 000. Räknar man med kompletterande försörjningstöd under 2010 blir summan ca 79 500 kr i individuella ersättningar som betalats ut under året. Kostnaderna för Vändplatsen är i princip en halvtidslön för föreståndaren samt hyreskostnader för lokalen. Dessa kostnader bör fördelas på hela besöksgruppen ca 25 personer för närvarande. Totalt sett blir det en kostnad per person som rör sig om ca 10.000 kr och för gruppen på 14 personer blir då kostnaden 140 000:-.

Alltså kan kostnaderna för institutionsvården som var aktuell för gruppen vid Vändplatsens etablering på närmare 2 miljoner jämföras med kostnaderna för institutionsvården 2010 som är 190 000. Det stöd i form av öppenvårdskostnader som är aktuell för gruppen under 2010 uppgår till ca 220 000. Den öppenvårdskostnad som även fanns 2007 och 2008 för gruppen när de inte var institutionsplacerade är ej medtagen.

Gruppen sågs ofta på grund av att de var berusade eller drogade som ett kraftigt störande arbetsmoment för IFO's socialsekreterare både på försörjningsenheten samt för missbrukshandläggningen något som inte gäller längre med undantag av något enstaka fall.

Den nya besöksgruppen som tillkommit 2010.

Under 2010 beslöts att Vändplatsen skulle stå öppen för alla vuxna i behov av stöd och kontakt . I och med detta så lades Träffpunkten, en samlingsplats för vuxna med psykiska problem, ned och besökarna erbjöds Vändplatsen i stället. 4 personer från Träffpunkten började gå på Vändplatsen under året. Dessa personer har alla funnit en ny social samvaro på Vändplasten och har bl.a. själva uttalat det positiva i att ha möjlighet att umgås och träffa så många fler personer än tidigare. 6 personer med missbruksproblem har dessutom tillkommit. Någon har påbörjat institutionsvård men hunnit knyta kontakt innan med Vändplatsen. Andra i gruppen har redan efter kort tid uppvisat påtagliga förbättringar av sin situation. Skillnad mot förr när den första gruppen startades upp är att kontakterna ser ut att etableras snabbare och besökstiden på Vändplatsen blir lång redan från början. Det är av värde att även denna grupp kan följas upp så småningom.

Sammanfattande analys samt slutord.

När du går in på den gamla busstationens väntsal som nu heter Vändplatsen slås du av den värme öppenhet och trivsel som råder i lokalen, en kultur som känns omistligt uppbyggd av såväl besökare som personal. Denna undersökning visar på vilka konkreta förändringar som skett för besökarna utan att ta i anspråk att det grundar sig på vetenskaplig evidens. Det står klart att Vändplatsen fyller en viktig funktion för gruppen besökare. Några har Vändplatsen som sin sociala träffpunkt och här erbjuds chansen att umgås och bygga relationer på ett socialt och positivt sätt . Den grupp som besökt, och besöker Vändplatsen sedan start uppvisar ett enastående resultat . 58 % drygt hälften uppvisar en förbättrad situation idag jämfört med starten för 2-3 år sedan, och då gäller det en grupp medelålders missbrukare som beskrevs som i det närmaste kroniska i sitt missbruk och omotiverade att göra någon förändring. Kostnadsmässigt framstår detta mycket tydligt. Kostnaderna har minskat mycket beroende på att behov av institutionsvård minskat. Den grupp personer som hade institutionsvård för närmare 2 miljoner hade under 2010 institutionsvård för 190 000. Andra resultat visas sig i personernas nätverk där fler närstående nu finns med i bilden samt att flera fått en anknytning till församlingar.

Vändplatsen står inför en ny spännande utveckling då den idag riktar sig till alla vuxna med behov utan att diagnostisera problematiken. Verksamheten ser ändå ut att ha sin kärna för lite äldre medelålders besökare. Det känns viktigt att följa verksamheten kontinuerligt mycket för att värna om den livskvalitet som Vändplatsen bjuder. Ekonomiskt motiverar resultatet till väl använda skattekronor för verksamheten.

I framtiden finns utmaningar i att utveckla öppenvårdens samtliga verksamheter som Vändplatsen Vardagsstöd och Beroendebehandling så att de tre verksamheterna kan var och en profilera sin särart men ändå samverka med varandra.

Edsbyn 2011-01-17

Viveka Danielsson

Metod och kvalitetsutvecklare

Bilagor Tabeller

Jämförelse mellan hur kontakten såg ut första året och hur det ser ut i dag 2-3 år efteråt?

Hur såg kontakten ut med Vändplatsen efter 2-3 år (2010)?

Hur såg kontakten ut med Vändplatsen första året? (handlar om 2007 el. 2008)	Har en social samvaro på Vändplatsen stannar längre stunder Besöker Vändplatsen dagligen	Kortare besök på Vändplatsen minst en ggr per vecka	Besöker Vändplatsen mer eller mindre ofta men är ofta påverkad otrevlig spelar ut personal mot besökare	Sällsynt gäst på Vändplatsen	Upphört att besöka Vändplatsen
Har en social samvaro på Vändplatsen stannar längre stunder Besöker Vändplatsen dagligen	1	2		1	1
Kortare besök på Vändplatsen minst en ggr per vecka	3	3			
Besöker Vändplatsen mer eller mindre ofta men är ofta påverkad otrevlig spelar ut personal mot besökare			1		
Sällsynt gäst på Vändplatsen					

Missbruket - hur har det förändrats för gruppen?

Nykter drogfri tillvaro enligt alla källor	Förändring av drogandet har skett till det bättre. (en eller flera av följande alternativ uppfylls) <ul style="list-style-type: none"> □ minskad konsumtion □ ingen narkotika □ längre drogfria perioder 	Ingen direkt förändring av missbruket men en socialt accepterad kontakt med Vändplatsen där man fungerar väl.	Försämrad situation vad gäller missbruket	Avliden	Tot
3 21%	5 37%	3 21%	2 14%	1 7%	14(=100%)

Jämförelse av kostnader för personer vad gäller tiden före Vändplatsen samt 2010.

Här redovisas den ekonomiska bilden dvs. kostnader för dessa 14 personer när de aktualiserades för Vändplatsen och hur situationen ser ut idag. (fakta hämtas från journalanteckningar samt samtal med missbrukshandläggare)

person	Började på Vändplatsen	Aktuell för typ av vård	Antal institutions-placeringar	Kostnader för förvaltningen vid start	Missbruks-situation 2010 bedömd	Antal institutions-Placeringar annan vård 2010	Kostnader 2010
1	2007	Bedömdes LVM mässig	0	0	Helt drogfri	0	0
2	2007	HVB avgiftningar	6 placeringar under ett år	Ca 300.000	Helt drogfri	0	Ca 5.500 (kompletteringar till försörjningsstöd)
3	2007	Avgiftning Krim.vård 3 månader	3 (ofta avgiftningar som avbröts i tidigt skede)	Kostnader för staten för kommunen endast kostnader för försörjningsstöd	Kontinuerligt påverkad av alkohol o. Narkotika	Krim.vård 3 avgiftningar 1 HVB	HVB 70 000 Avgiftningar Self Help 120 000 Försörjningsstöd 25 000
4	2008	LVM 2007-mars 2008	Hade 40 institutionsvistelser bakom sig	LVM vård 6 månader kostnad 450 000	Längre drogfria perioder	1 LPT 2010 tidigare förekom LPT 2-3 ggr/år	(Försörjningsstöd enligt norm 7000:-/mån fr.o.m. 100901) ca 25.000
5	2008	LVM ansökan Avgiftning HVB sjukhus	Ca 5 institutionsvistelser Inkluderar ganska långa avgiftningar	Kostnad under 2007 ca 300.000	Mindre konsumtion längre bra perioder	0	Kompletteringar försörjningsstöd ca 10.000
6	2007	HVB	Äv. barnplacering var aktuell	600 000	drogfri	0	Tandvård 8000
7	2008	Kontraktsvård som övergick i HVB	1	Ca 300 000	Mindre konsumtion längre bra perioder	0	Försörjningsstöd kompletterande 500:-/mån hela året ca 6000